

Náhrada škody

Z hlediska příčinné souvislosti je třeba rozlišovat mezi komplikacemi či průtahy způsobenými při léčbě následků úrazu z důvodu zdravotního stavu poškozeného v době předcházející úrazu (tzv. predispozice), které jsou zcela přičitatelné škůdci, jehož protiprávní jednání bylo konečnou a určující příčinou vzniku obtíží poškozeného, jež by jinak nenastaly, a mezi komplikacemi, léčebnými nezdary či nutností specifického přístupu, zaviněnými neochotou poškozeného respektovat léčebný režim a absolvovat rehabilitaci. Za okolnosti přičitatelné poškozenému z hlediska následků vyvolaných škodní událostí nemůže být pokládán jeho předchozí zdravotní stav spojený se skrytými negativními změnami v tělesných strukturách, které se projeví v důsledku působení sil při úrazovém ději. Škůdce však neodpovídá za následky, zapříčiněné neochotou nebo nezájmem poškozeného o řádnou péči.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky č.j. 25 Cdo 2726/2020-285 ze dne 27.10.2021)

Nejvyšší soud rozhodl v právní věci žalobkyně Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky, se sídlem P., proti žalovanému: V. Z., narozený XY, bytem XY, zastoupený JUDr. K.B., advokátem se sídlem P., o zaplacení 122 021 Kč s příslušenstvím, vedené u Okresního soudu v Klatovech pod sp. zn. 9 C 95/2016, o dovolání žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 5. 2020, č. j. 14 Co 33/2020-260, tak, že rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 5. 2020, č. j. 14 Co 33/2020-260, se v části výroku II, kterou byl změněn výrok II rozsudku Okresního soudu v Klatovech ze dne 2. 9. 2019, č. j. 9 C 95/2016-231, tak, že žalovanému bylo uloženo zaplatit žalobkyni 37 015,82 Kč s 8,05% úrokem z prodlení od 29. 5. 2015 do zaplacení, mění tak, že se potvrzuje výrok II rozsudku Okresního soudu v Klatovech ze dne 2. 9. 2019, č. j. 9 C 95/2016-231, pokud jím byla žaloba zamítnuta co do 37 015,82 Kč s 8,05% úrokem z prodlení od 29. 5. 2015 do zaplacení. Ve zbývajícím rozsahu se dovolání žalovaného proti výroku II rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 5. 2020, č. j. 14 Co 33/2020-260, odmítá.

Z odůvodnění:

Okresní soud v Klatovech rozsudkem ze dne 2. 9. 2019, č. j. 9 C 95/2016-231, uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 6 467 Kč s příslušenstvím, co do částky 115 564 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl a rozhodl o nákladech řízení. Rozhodl tak o žalobě, kterou se žalobkyně domáhala náhrady nákladů léčení ve výši 122 021 Kč, které vynaložila na léčbu J. J. (ve dnech 8. 8. 2014 až 26. 8. 2014 vynaložila částku 68 408,56 Kč, která se skládala z ambulantní péče ve výši 14 766,5 Kč, hospitalizační péče ve výši 48 373,40 Kč, prostředků zdravotnické techniky 692,16 Kč a dopravy 4 576,05 Kč, a ve dnech 1. 9. 2014 až 17. 10. 2014 vynaložila za následnou péči 53 612 Kč) v důsledku protiprávního jednání žalovaného. Okresní soud vyšel ze zjištění, že žalovaný dne 8. 4. 2014 při jízdě na kole odbočil v nepřehledném úseku ze silnice přes chodník za roh vysoké zdi hřbitova na stezku pro chodce a cyklisty a porazil bezprostředně za odbočkou chodce J. J., který upadl a utrpěl zranění horní končetiny. V době střetu měl poškozený v krvi nejméně 1,18g/kg a nejvýše 1,26g/kg alkoholu. Okresní soud nárok posoudil podle § 55 odst. 1 zákona č. [48/1997](#) Sb., o veřejném zdravotním pojištění. Neshledal náklady vynaložené na dopravu vozidlem rychlé zdravotnické pomoci (4 576,05 Kč) a na následnou péči v částce 52 879,76 Kč v příčinné souvislosti s nehodou, a to s přihlédnutím ke znaleckému posudku MUDr. Helma, který tyto náklady považoval za zbytečně vynaložené. Přeprava poškozeného by stačila běžným sanitním vozem a následná hospitalizace nebyla nezbytná, neboť poškozený měl zajištěno své bydlení a sám se o sebe mohl postarat, utrpěl-li pouze

zranění jedné horní končetiny. Hospitalizován byl jen proto, že nespolupracoval při ambulantní rehabilitaci. Z úkonů poskytnutých v rámci následné péče tedy považoval znalec za odůvodněné pouze náklady na chirurgickou kontrolu (733 Kč). Ze zbylých nákladů (64 565,50 Kč) vynaložených v příčinné souvislosti s nehodou okresní soud přiznal žalobkyni částku 6 457 Kč, která odpovídala 10% míře zavinění žalovaného na nehodě, neboť uzavřel, že poškozený, který se pod vlivem alkoholu pohyboval v místě určeném pro cyklisty a vytvořil žalovanému nepředvídatelnou překážku, zavinil nehodu z 90 %. Pochybení poškozeného tak bylo podle soudu výrazně závažnější, než pochybení žalovaného, který jel sice pomalu, ale měl vyhodnotit dopravní situaci ještě obezřetněji a z kola v nepřehledném úseku sestoupit.

K odvolání žalobkyně Krajský soud v Plzni potvrdil zamítavý výrok rozsudku okresního soudu v rozsahu 35 196,74 Kč s příslušenstvím (výrok I), co do částky 75 668,72 Kč s příslušenstvím zamítavý výrok změnil tak, že žalobě vyhověl (výrok II) a v rozsahu 4 698,54 Kč s příslušenstvím zamítavý výrok zrušil a věc vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení (výrok III). Odvolací soud zopakoval dokazování některými listinami a dospěl k závěru, že se žalovaný podílel na nehodě v rozsahu 70 %, neboť odbočoval v nepřehledném místě kolem rohu vysoké hřbitovní zdi na účelovou komunikaci v blízkosti hotelu, kde lze očekávat pohyb chodců, (nikoli na cyklostezku, jak nesprávně uzavřel okresní soud) a nepřizpůsobil svou jízdu možnému pohybu chodců po komunikaci, jelikož (jak sám žalovaný uvedl) při najetí na obrubník sledoval své přední kolo a nikoli situaci před sebou. Proto si nevšiml chodce před sebou, kterého nemohl vidět ani dříve, protože byl za rohem. Z dokazování naopak nevyplývá, že by poškozený vytvořil pro žalovaného náhlou a nepředvídatelnou překážku. Pohyboval se po levé straně komunikace při jejím okraji, jeho podíl na nehodě byl dán pouze tím, že byl pod vlivem alkoholu, což mohlo podle znaleckého posudku ovlivnit jeho sensorické, psychické a motorické schopnosti. Částku 52 879,76 Kč vynaloženou za následnou péči v době od 1. 9. 2014 do 17. 10. 2014 shledal v příčinné souvislosti s nehodou. S odkazem na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2000, sp. zn. 25 Cdo 676/99, ze dne 6. 2. 2008, sp. zn. 21 Cdo 1508/2007, a usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 25 Cdo 627/2013, uvedl, že příčinnou souvislost nelze vyloučit jen proto, že protiprávní jednání škůdce dovršilo již stávající nepříznivý zdravotní stav poškozeného. Ačkoli náklady na jeho léčbu byly zapříčiněny rovněž celkově zchátralým stavem poškozeného v důsledku nadměrného požívání alkoholu, psychických a fyzických obtíží, prvotní příčinou byla nehoda, neboť bez ní by nebyl k rehabilitaci a stabilizaci zdravotního stavu na následnou péči vůbec přijat. V rozsahu částky 4 698,54 Kč vynaložené (podle odvolacího soudu) na převoz poškozeného výrok zrušil a věc s pokynem k doplnění dokazování vrátil okresnímu soudu k dalšímu řízení.

Rozsudek odvolacího soudu ve výroku II, kterým bylo žalovanému uloženo, aby žalobkyni uhradil 75 668,72 Kč s příslušenstvím, napadl žalovaný dovoláním. Jeho přípustnost dovozuje z ustanovení § 237 o. s. ř. tím, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která byla odvolacím soudem řešena nesprávně. Nesouhlasil se svým podílem na nehodě ve výši 70 %, odvolací soud podle něj tento závěr učinil na základě svých domněnek a nikoli zjištěného skutkového stavu, neboť z dokazování soudu prvního stupně, jakož i z důkazních prostředků, které předložil spolu s dovoláním, jednoznačně plyne, že odbočoval na cyklostezku a nikoli účelovou komunikaci, na které se chodec pohyboval vlevo, tedy po nesprávné straně. Dále namítl, že odvolací soud nesprávně posoudil příčinnou souvislost mezi následnou péčí a nehodou. Znalec totiž dospěl k závěru, že náklady vynaložené žalobkyní na následnou péči nebyly účelné a nutné, neboť byly vynaloženy proto, že poškozený nespolupracoval při ambulantní péči a rehabilitaci, jeho hospitalizace byla podle znalce sociální, nikoli nutně léčebná. Odvolací soud při posouzení příčinné souvislosti mezi náklady na následnou péči o poškozeného a nehodou nesprávně interpretoval judikaturu dovolacího soudu a jeho právní názor o existenci příčinné souvislosti jde nad její rámec. Dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí odvolacího soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), za splnění zákonné podmínky advokátního zastoupení dovolatele (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), je přípustné pro posouzení právní otázky příčinné souvislosti mezi náklady vynaloženými žalobkyní na následnou léčbu poškozeného a protiprávním jednáním žalovaného, a je důvodné.

Podle ustanovení § 55 odst. 1, věty první, zákona č. [48/1997](#) Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění účinném do 31. 8. 2015, má příslušná zdravotní pojišťovna vůči třetí osobě právo na náhradu těch nákladů na hrazené služby, které vynaložila v důsledku zaviněného protiprávního jednání této třetí osoby vůči pojištěnci.

Citované ustanovení zakládá právo zdravotní pojišťovny požadovat od třetí osoby, která jejímu pojištěnci zaviněně způsobila poškození na zdraví nebo smrt, náhradu nákladů vynaložených na jeho ošetření a léčení. Jde o postizní právo, vyplývající ze speciálního předpisu (srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cdo 2079/97, publikované ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 30/2002). Zákonným předpokladem vzniku nároku zdravotní pojišťovny podle tohoto ustanovení je, že pojišťovna uhradila ze zdravotního pojištění náklady na péči o svého pojištěnce, které vznikly jako důsledek zaviněného protiprávního jednání třetí osoby proti němu. Znamená to, že třetí osoba odpovídá pojišťovně pouze v tom rozsahu, v jakém její zaviněné protiprávní jednání je v příčinné souvislosti s náklady vynaloženými na ošetření a léčení pojištěnce, jakožto následků jejího jednání. V rozsahu, v němž se na vzniku těchto nákladů podílely jiné okolnosti, popř. v jakém byl způsoben tzv. spoluzaviněním pojištěnce, třetí osoba za škodu podle § 55 zákona č. [48/1997](#) Sb. zdravotní pojišťovně neodpovídá, neboť zde není dána příčinná souvislost mezi vznikem škody a zaviněným jednáním třetí osoby (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2003, sp. zn. 25 Cdo 1113/2002).

Dovolatel brojil proti závěru odvolacího soudu, že náklady na následnou péči o poškozeného byly žalobkyní vynaloženy v příčinné souvislosti s jeho protiprávním jednáním, s odůvodněním, že nutnost těchto nákladů byla vyvolána předúrazovým nepříznivým zdravotním stavem poškozeného a jeho neochotou podrobit se ambulantní rehabilitaci. Otázka existence příčinné souvislosti jako jedné z podmínek vzniku odpovědnosti za škodu (i povinnosti nahradit pojišťovně náklady na hrazené služby) je obvykle otázkou skutkovou, nikoli otázkou právní (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 2. 2002, sp. zn. 21 Cdo 300/2001, publikovaný v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck - dále jen „Soubor“ - pod C 1025, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 25 Cdo 334/2006, ze dne 28. 2. 2019, sp. zn. 25 Cdo 164/2018, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 9. 2020, sp. zn. 25 Cdo 4049/2019), neboť v řízení se zjišťuje, zda škodní událost a vznik škody jsou ve vzájemném poměru příčiny a následku. Právní posouzení příčinné souvislosti pak spočívá ve stanovení, mezi jakými skutkovými okolnostmi má být její existence zjišťována, případně zda a jaké okolnosti jsou či naopak nejsou způsobitelné tento vztah vyloučit (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 6. 11. 2007, sp. zn. 25 Cdo 3334/2006, Soubor C 5514). K založení odpovědnosti za újmu na zdraví postačí, je-li porušení právní povinnosti jednou z příčin vzniku škody, a to důležitou, podstatnou a značnou, a nelze ji vylučovat jen proto, že toto jednání či opomenutí dovršilo již stávající nepříznivý zdravotní stav poškozeného (srov. odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 1990, sp. zn. 1 Cz 59/90, uveřejněného pod č. 21/1992 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2019, sp. zn. 25 Cdo 164/2018, ze dne 25. 5. 2011, sp. zn. 25 Cdo 2543/2010, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 25 Cdo 627/2013, a ze dne 4. 8. 2015, sp. zn. 25 Cdo 1493/2015).

Podle § 2918 o. z. vznikla-li škoda nebo zvětšila-li se také následkem okolností, které se přičítají poškozenému, povinnost škůdce nahradit škodu se poměrně sníží. Podílejí-li se však okolnosti, které jdou k tíži jedné či druhé strany, na škodě jen zanedbatelným způsobem, škoda se nedělí.

Z hlediska příčinné souvislosti je s přihlédnutím k dikci citovaného ustanovení třeba rozlišovat mezi komplikacemi či průtahy způsobenými při léčbě následků úrazu z důvodu zdravotního stavu poškozeného v době předcházející úrazu (tzv. predispozice), které jsou zcela přičitatelné škůdci, jehož protiprávní jednání bylo konečnou a určující příčinou vzniku obtíží poškozeného, jež by jinak nenastaly, a mezi komplikacemi, léčebnými nezdary či nutností specifického přístupu, zaviněnými neochotou poškozeného respektovat léčebný režim a absolvovat rehabilitaci. Za okolnosti přičitatelné poškozenému z hlediska následků vyvolaných škodní událostí nemůže být pokládán jeho předchozí zdravotní stav spojený se skrytými negativními změnami v tělesných strukturách, které se projeví v důsledku působení sil při úrazovém ději. Škůdce však neodpovídá za následky, zapříčiněné neochotou nebo nezájmem poškozeného o řádnou péči. Mezi hospitalizací, poskytnutou poškozenému proto, že není ochoten se podrobit ambulanci péči, ač mu v tom nebrání objektivní okolnosti, a protiprávním jednáním škůdce chybí vztah příčiny a následku, neboť byl přerušen vědomým odmítnutím péče poškozeným.

V daném případě závěr odvolacího soudu o příčinné souvislosti mezi náklady vynaloženými na následnou péči o poškozeného a protiprávním jednáním žalovaného překračuje rámec judikatury dovolacího soudu, jestliže shledává škůdce odpovědným za náklady, vynaložené za jakoukoli péči, jež následovala po úrazu vyvolaném škodní událostí, bez ohledu na to, zda tyto náklady byly skutečně následkem škodní události nebo byly vyvolány jinými příčinami. Ze skutkových zjištění nalézacích soudů (která dovolacímu přezkumu podle § 241a odst. 1 o. s. ř. nepodléhají) vyplývá, že následná péče v době od 1. 9. 2014 do 17. 10. 2014 byla poškozenému poskytnuta proto, že nespolupracoval při rehabilitaci a bylo zřejmé, že by ambulanci léčbu (jež by jinak byla zcela dostačující) nedodržel, aniž by bylo prokázáno, že by mu v tom bránily objektivní důvody. Jedná se o okolnosti ve smyslu § 2918 o. z., které zvyšují rozsah újmy a přičítají se poškozenému. Mezi náklady, vynaloženými žalobkyní v době od 1. 9. 2014 do 17. 10. 2014 v částce 52 879,76 Kč za následnou hospitalizační péči o poškozeného a protiprávním jednáním žalovaného tak chybí přímá příčinná souvislost, jež byla přetržena okolnostmi přičitatelnými poškozenému. V části, jíž odvolací soud uložil žalovanému zaplatit žalobkyni 70 % z částky 52 879,76 Kč, tedy 37 015,82 Kč s příslušenstvím, je rozhodnutí odvolacího soudu nesprávné.

Dovolací soud proto podle § 243d odst. 1 písm. b) o. s. ř. změnil rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 5. 2020, č. j. 14 Co 33/2020-260, v části výroku II, kterou byl změněn výrok II rozsudku Okresního soudu v Klatovech ze dne 2. 9. 2019, č. j. 9 C 95/2016-231, a žalovanému bylo uloženo zaplatit žalobkyni 37 015,82 Kč s 8,05% úrokem z prodlení od 29. 5. 2015 do zaplacení, tak, že se potvrzuje výrok II rozsudku Okresního soudu v Klatovech ze dne 2. 9. 2019, č. j. 9 C 95/2016-231, pokud jím byla žaloba zamítnuta co do 37 015,82 Kč s 8,05% úrokem z prodlení od 29. 5. 2015 do zaplacení.

I když dovolatel dále uvedl, že uplatňuje dovolací důvod nesprávného právního posouzení spoluúčasti poškozeného na vzniklé újme, pokud jde o podíl poškozeného a žalovaného na samotném střetu, z vylíčení daného důvodu vyplývá, že dovolatel nesouhlasí s tím, z jakého skutkového stavu odvolací soud vycházel. Těžiště dovolací námítky žalovaného totiž spočívá v kritice závěru odvolacího soudu, že žalovaný odbočil na účelovou komunikaci a nikoli na cyklostezku, což dovolatel pokládá za rozhodné pro úvahu o vytvoření, resp. nevytvoření, náhlé a nepředvídatelné překážky poškozeným. Nesouhlas se skutkovými závěry odvolacího soudu, na jejichž základě byla věc posouzena po právní stránce, však nepředstavuje dovolací důvod podle § 241a odst. 1 o. s. ř., a proto jím nelze založit přípustnost dovolání jakožto mimořádného opravného prostředku podle § 237 o. s. ř., navíc povaha komunikace je za daných skutkových okolností (kdy žalovaný na kole neopatrně odbočil za hřbitovni zeď, která mu bránila ve výhledu) pro posouzení příčin vzniku kolize bez významu.

Nejvyšší soud proto dovolání podle § 243c odst. 1 o. s. ř. proti zbývající části výroku II rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 5. 5. 2020, č. j. 14 Co 33/2020-260, jako nepřípustné odmítl.

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)